

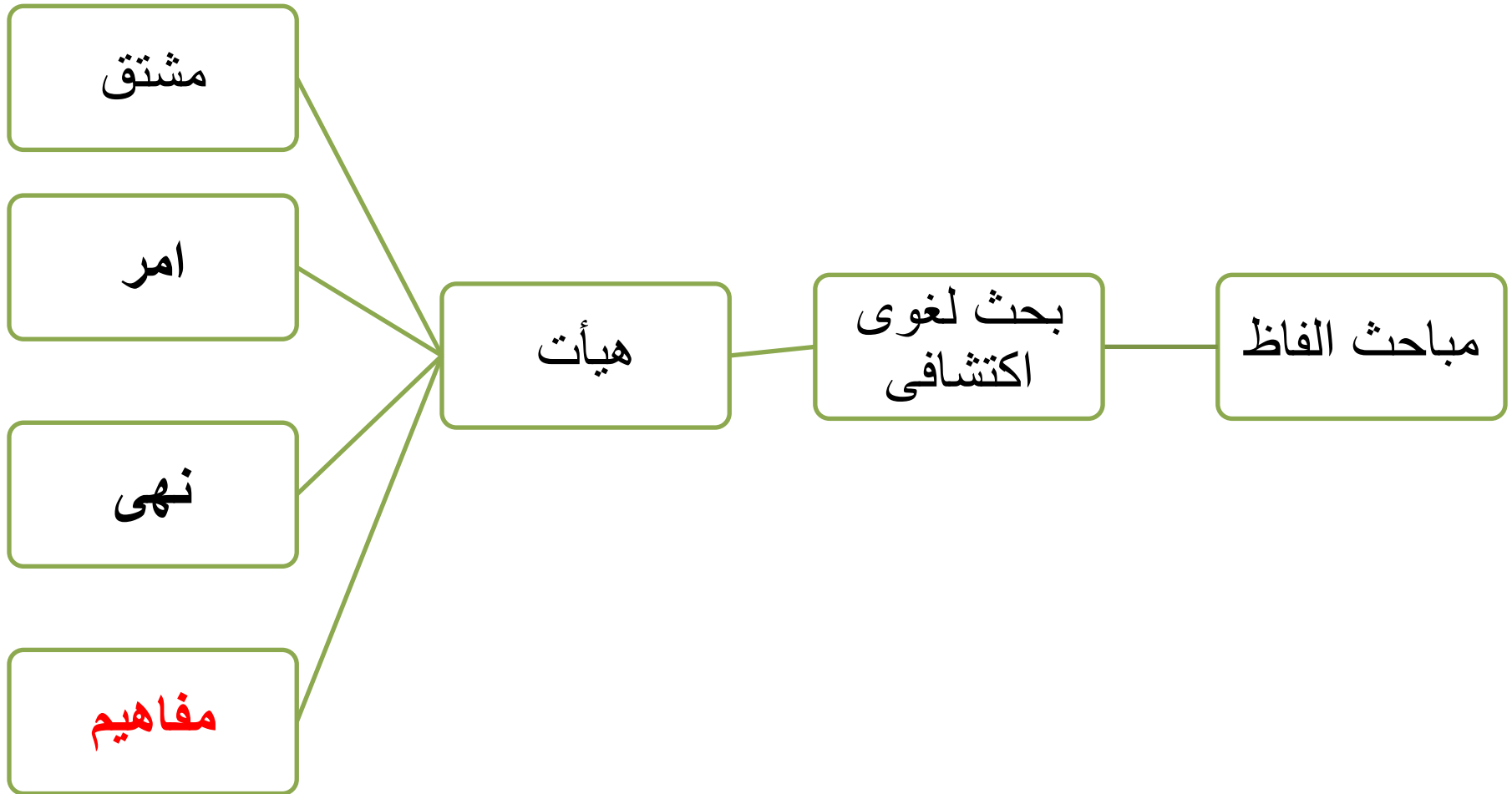
علم أصول الفقه

١٢

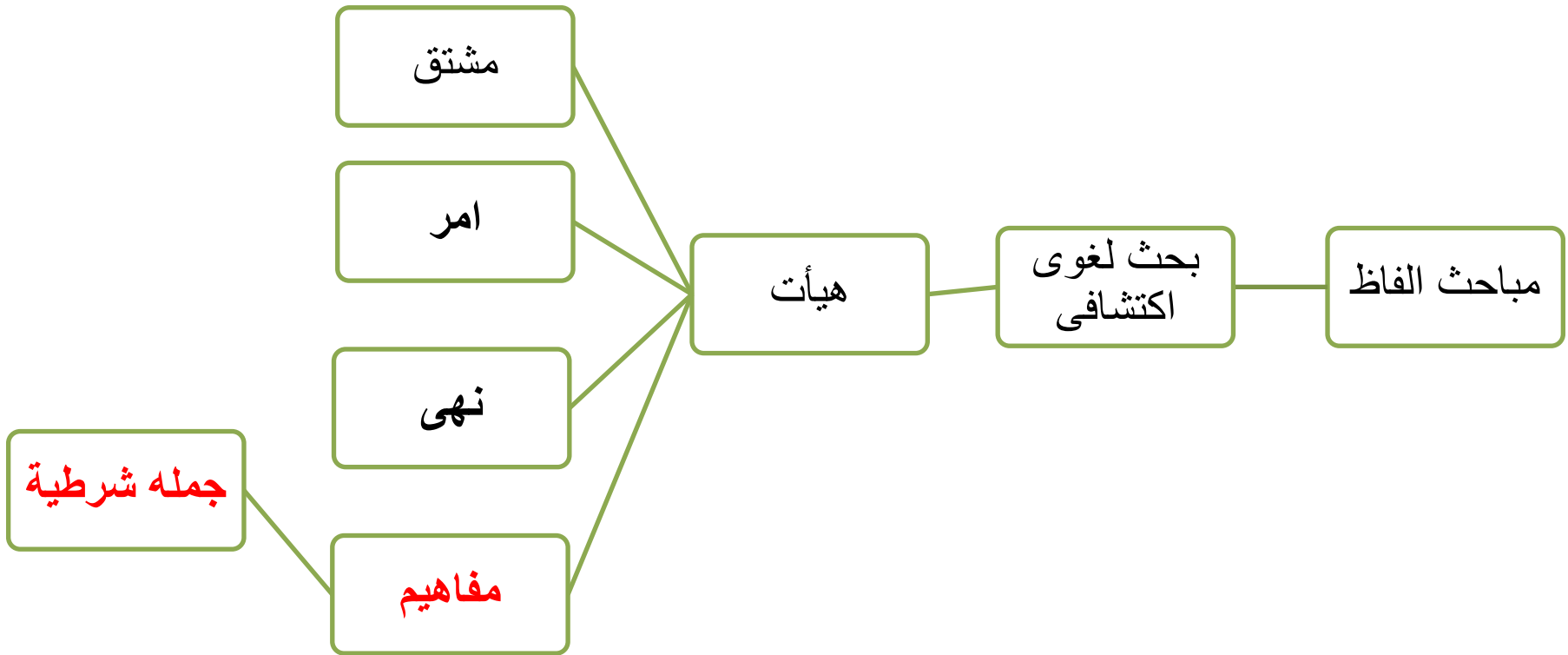
مفاهيم ١٥-١-٩٦

دراسات الأستاذ:
مهدي الهادي الطهراني

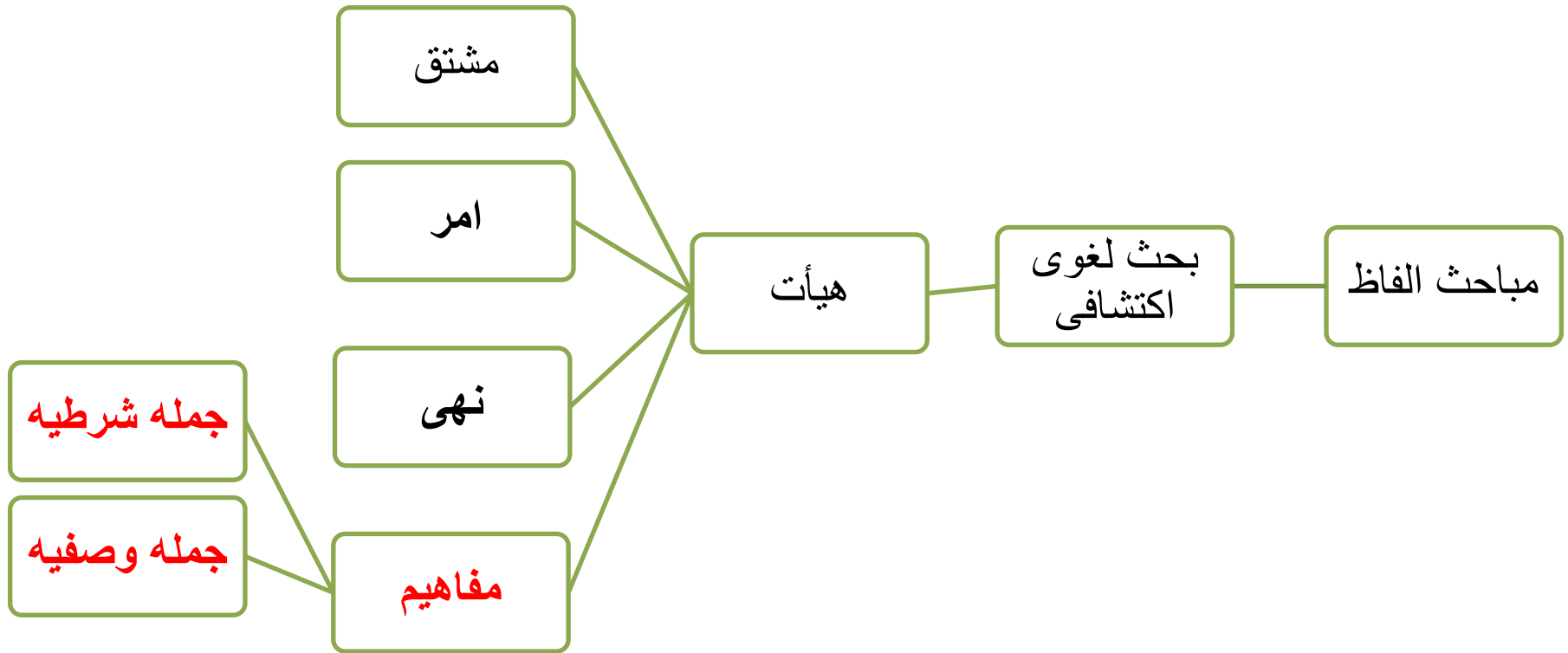
۲- تفاوت کار اصولی و لغوی در بحث الفاظ

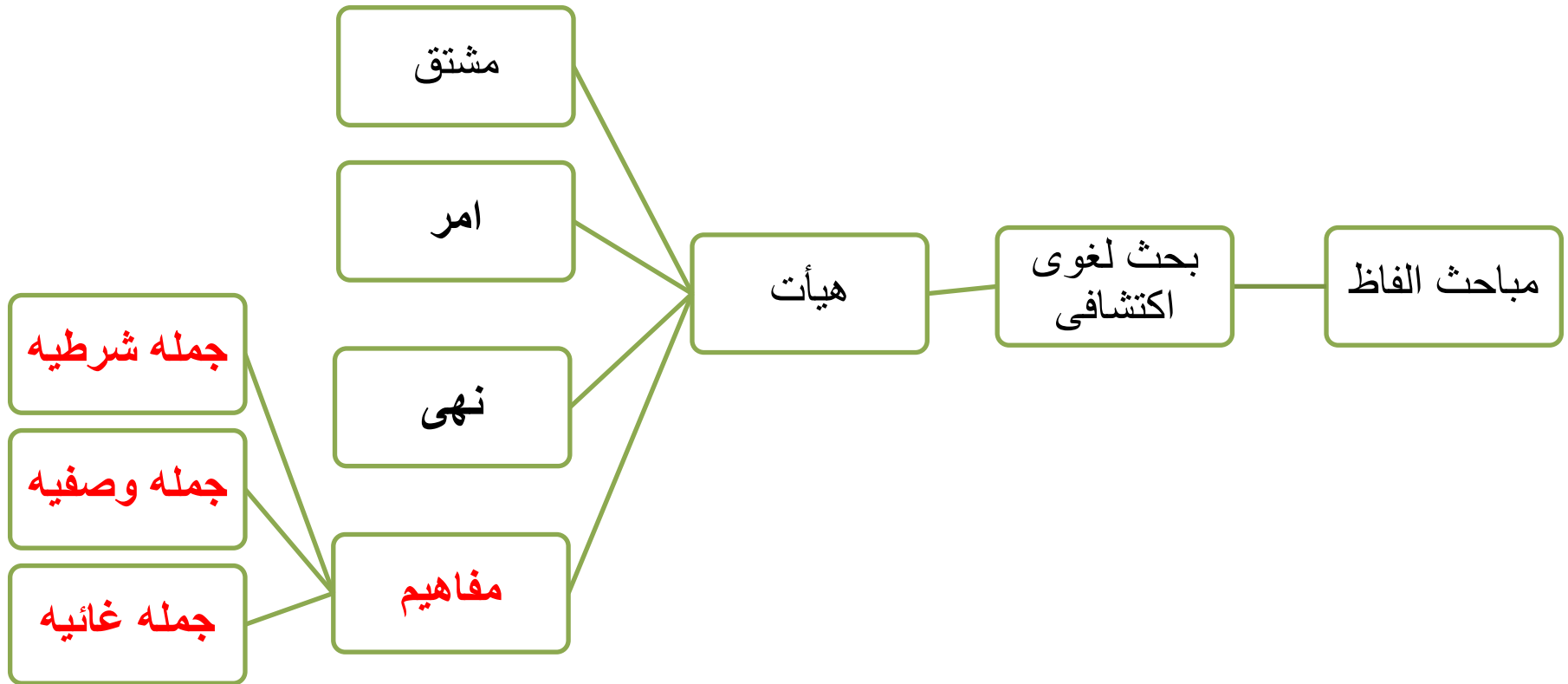
٢- تفاوت کار اصولی و لغوی در بحث الفاظ

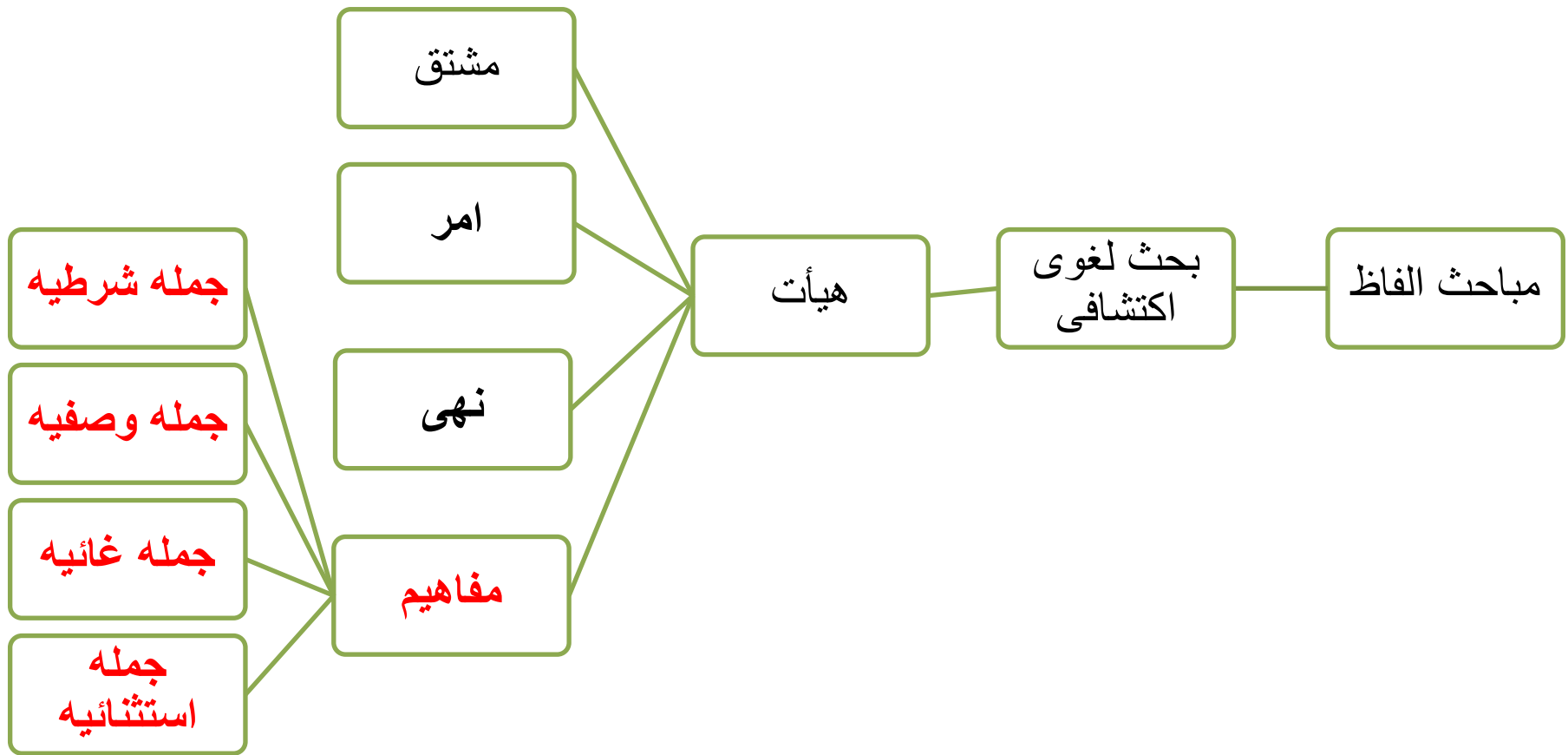
۲- تفاوت کار اصولی و لغوی در بحث الفاظ

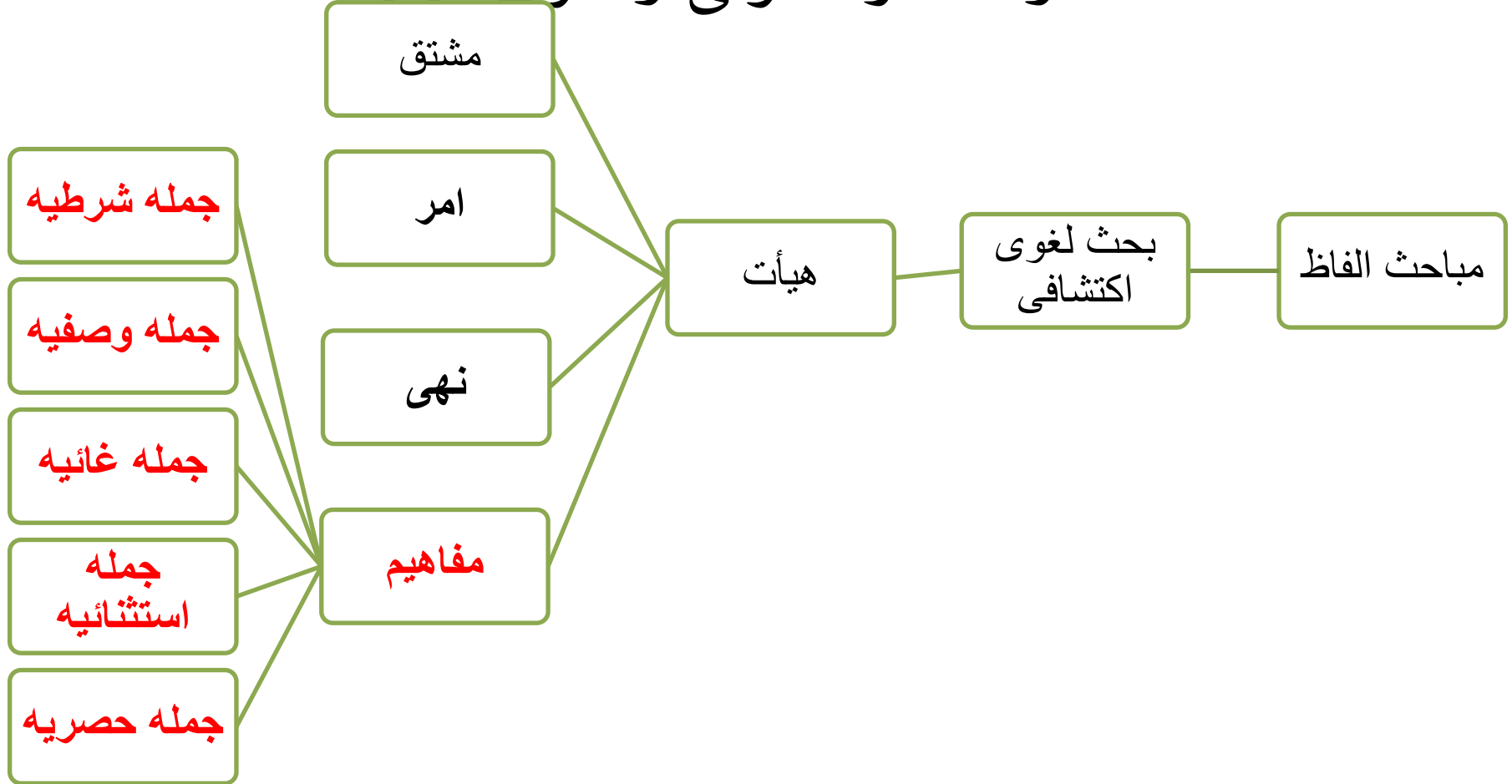
۲- تفاوت کار اصولی و لغوی در بحث الفاظ

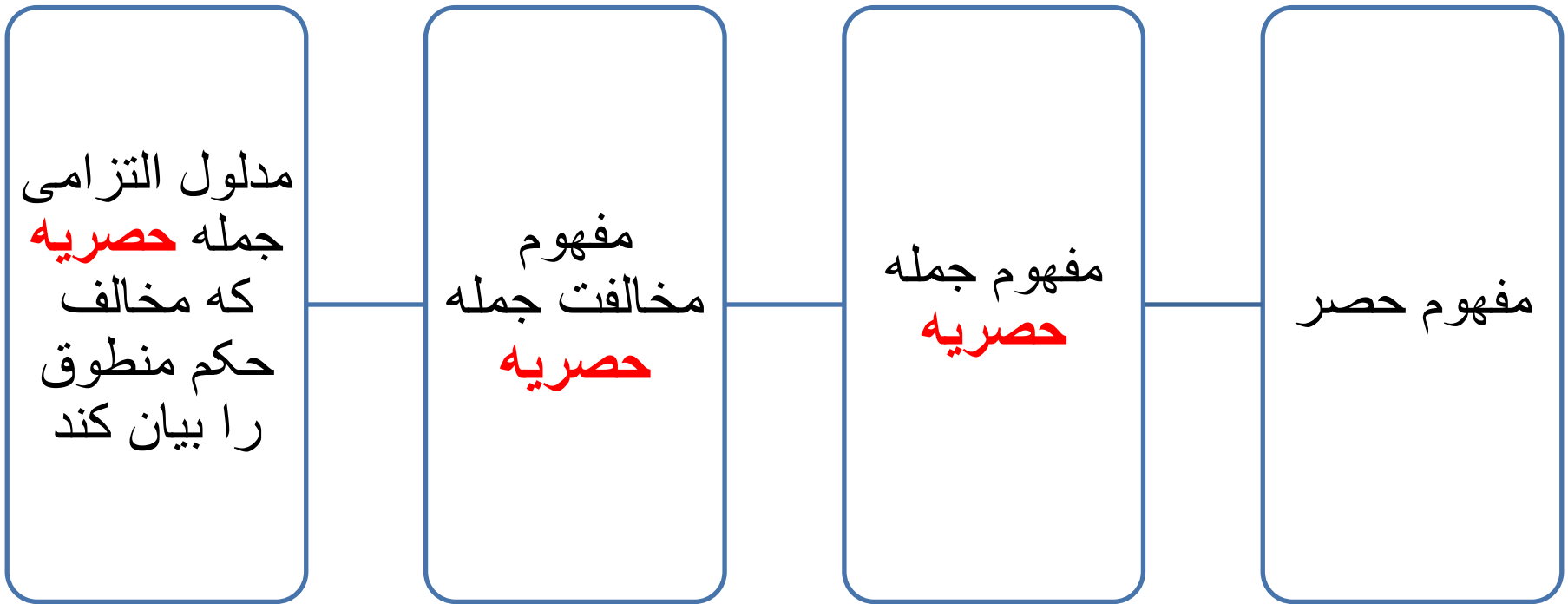
۲- تفاوت کار اصولی و لغوی در بحث الفاظ

۲- تفاوت کار اصولی و لغوی در بحث الفاظ

۵. مفهوم حصر

۵. مفهوم حصر

- مفهوم حصر
- در بحث حصر تقریباً همه بدون دعوا گفتند جمله حصریه بر مفهوم دلالت می‌کند.
- مقصود از حصر، حصر در ناحیه **حکم** است وگرنه حصر اگر در ناحیه موضوع یا متعلق باشد، از بحث ما خارج است.

۵. مفهوم حصر

- مرحوم آقای صدر - رضوان الله عليه - می فرمایند:
- برای اثبات مفهوم در حصر نیاز به اطلاق و مقدمات حکمت نداریم؛ مثلاً در همان جملة استثنائية سالبه که نوعی حصر در خودش داشت مثل «لا تكرم العلماء إلا العدول منهم» معنایش این است که وجوب اکرام محصور است در دایرة عالمان عادل.
- «إنما يجب إكرام العلماء العدول» هم همین معنا را بیان می کند.

۵. مفهوم حصر

- مرحوم آقای صدر می‌فرمایند:
- اگر قرار باشد این عبارت فقط بگوید شخص این حکم مال عالمان عادل است. دیگر حصر برای چه آورده است؟
- این مقدار را «أكرم العلماء العدول» نیز بیان می‌کند که این شخص وجوب اکرام برای عالمان عادل است.
- پس متکلم با حصر می‌خواهد چیزی زائد بر آن بیان کند.
- این ویژگی حصر چیست که در «أكرم العلماء العدول» نیست.

۵. مفهوم حصر

- وقتی سنخ حکم محصور شد به یک مورد خاص، معنایش این است که در غیر این مورد سنخ حکم منتفی است.
- این معنا در واقع مدلول التزامی هیأت ترکیبیه است و مفاد این مدلول التزامی مخالف است با مفاد منطوق و این یعنی همان مفهوم مخالفت کلی.

۵. مفهوم حصر

- اشکال حضرت امام
- ایشان در این بحث از برخی از فقهای اهل سنت مثل ابوحنیفه نقل می‌کنند که گفته‌اند اگر حصر بر مفهوم دلالت کند، ما به نتایج غریبی در فقه خواهیم رسید؛

۵. مفهوم حصر

- مثلاً در «لا صلاة إلا بطهور» اگر ترکیب دلالت کند بر اینکه صلاة در دایرة طهور منحصر است، معنایش این است که در صورتی که طهور باشد، صلاة تحقق پیدا می‌کند؛ هرچند انسان هیچ کار دیگری غیر از طهور انجام ندهد! نه ذکری و نه عملی! چون این ترکیب دلالت می‌کند که هیچ چیز دیگری غیر از طهور مُحَقَّقٌ طبیعت صلاة نیست در حالی که می‌دانیم صلاة اجزاء و شرایط متعددی دارد که فقط یکی از آنها طهور است؛
- بنابراین حصر نمی‌تواند بر مفهوم دلالت داشته باشد.